

Maria Bernades Guardiola

Llevadora

Teresa Barrot de la Puente

*Il·lustracions de
Camilla Minguell i Cardeñes*

on són?
les dones?
t a r g a r i n e s ■

on són les dones?

t a r g a r i n e s ■

On són les dones targarines? és un projecte que vol donar a conèixer dones de Tàrraga que, tot i haver tingut una vida professional i personal plena d'èxits, s'han mantingut en l'anonimat. Aquesta col·lecció vol reconèixer els seus mèrits i donar-les a conèixer.

Maria Bernades Guardiola

Llevadora

Tàrraga, 3/7/1900
Viladecans 10/12/2000

Als vint anys es traslladà a Barcelona per cursar a l'Hospital Clinic els estudis d'obstetrícia, els quals va finalitzar l'any 1924 com a primera de la seva promoció.

El dia 13 de desembre de 1926 va començar a treballar a Viladecans com a titular de la plaça de llevadora.

A primers de gener de 1927 va ajudar a néixer el primer viladecanenc dels molts que ajudaria a venir al món. El primer any només va atendre un part però l'any següent va ajudar al naixement de 60 viladecanencs.

A Viladecans va conèixer l'Isidre Solina Bosch, amb qui es casaria i tindria la seva filla, la Maria Teresa.

La senyora Maria es va jubilar als 69 anys amb la satisfacció d'haver complert el seu somni: ser llevadora.

Maria

Bernades

Guardiola

Hi havia una vegada una nena que es deia Maria Bernades Guardiola, que va néixer a Tàrrrega durant l'estiu del 1900.

La nostra protagonista era la més gran de sis germans. El temps va anar passant, i la Maria es va fer gran.

Compárese la primera página con la última, y véase si se adelanta.

Als disset anys, tal com marcaven els costums de l'època, era un bon moment per començar a treballar. Així doncs, els seus pares, Jaume Bernades i Antònia Guardiola, la van enviar a casa d'uns rics fabricants de Sabadell com a dama de companyia.

Un dia va somniar que seria llevadora...

Un somni no s'aconsegueix d'un dia per l'altre... Quan va tenir vint anys se'n va anar a Barcelona per estudiar a l'Hospital Clinic el que seria la seva professió. Va posar-hi moltes ganes, va estudiar molt i va acabar els estudis d'obstetrícia l'any 1924, i va ser la primera de la seva promoció.

Començava ara una nova etapa, fer realitat el seu somni... Volia quedar-se a viure a Barcelona, però necessitava una feina com a llevadora al Clinic. Va estar dos anys esperant una vacant ja que totes les places estaven cobertes.

El seu brillant expedient acadèmic va ser clau per aconseguir una plaça fixa i en propietat al mateix Clinic. Va estar-hi cinc anys de titular, amb molta feina i poques hores lliures. Ningú li va dir que seria fàcil, però l'esforç valia la pena.

La seva gran oportunitat estava a punt d'arribar... A vegades, petites casualitats poden canviar la vida... Vet aquí que un bon dia l'Ajuntament de Viladecans va demanar al Clinic noms de possibles llevadores per poder treballar al seu poble.

I a qui van recomanar? Doncs la Maria. Ella acceptà i es va presentar a les oposicions per ser la titular de la plaça.

L'arribada de l'empresa Roca Instal·lacions a Viladecans feia realitat l'esperat creixement de població i l'Ajuntament va ser conscient que calia resoldre el tema dels parts... Primer va venir la plaça de llevadora, i poc després l'Hospital.

La Maria era l'única llevadora del poble. Comença a treballar a Viladecans el dia 13 de desembre de 1926, el dia de Santa Llúcia .

Ara li calia un lloc on viure i va trobar una casa de lloguer, petita i senzilla, en bones condicions al carrer de les Sitges, una de les cases de cal Ramonet.

Aquell any hi va haver l'aiguat de Sant Ramon, es va desbordar la riera i moltes cases del voltant van quedar negades i plenes de fang. El fang amb el temps es va solidificar... això va fer que la Maria pensés que la casa no tenia rajoles al terra -segurament no totes les cases estaven enrajolades- i que tan bon punt fos possible, si la feina anava bé, es canviaria a una altra casa en millors condicions. Amb el temps i a força d'escombrar, va descobrir les rajoles.

En aquell temps, les criatures naixien a les cases. La feina de la llevadora era supervisar l'embaràs: abans de la data del part fer un diagnòstic de l'embaràs, més endavant atendre el part a casa i acabar fent una visita diària a la mare i el nadó durant els vuit dies següents. En el cas de presentar-se alguna complicació, es traslladava la dona a Barcelona.

L'any de la seva arribada a Viladecans, van néixer 36 nadons, però l'any següent la xifra es doblaria amb 60 nous viladecanencs.

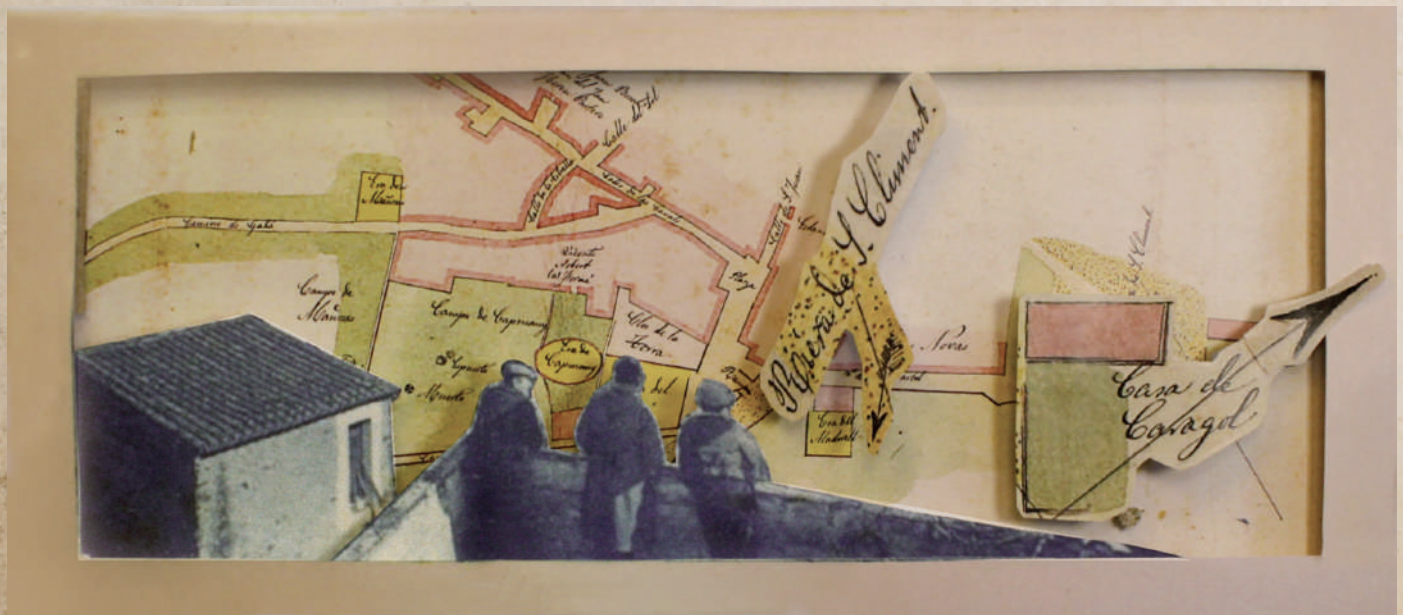
La Maria tingué ocasió de demostrar la seva fermesa de caràcter més d'un cop davant de situacions difícils, com una vegada que el futur pare la va amenaçar de mort si li passava alguna cosa a la criatura, a la qual cosa respongué enviant-lo a la cuina a bullir aigua, ordenant-li que de seguida la hi portés a la cambra de la partera.

Als 28 anys es va casar amb l'Isidre Solina. El seu festeig va patir les incomoditats de l'època... No era ben vist que una dona que vivia sola i sense família a Viladecans mantingués un relació formal amb un pretendent. Per solucionar-ho calia trobar un lloc i persones de confiança del poble que fossin ben vistes. La Maria va demanar permís a la gent de Cal Pinet -lloc on anys després hi va haver el bar Ramblas- per tal de poder parlar amb l'Isidre, quan la feina ho permetia.

Amb el seu marit anirà a viure a l'altre costat de la riera, a prop de la Masia de Can Cargol. En aquest lloc hi van construir una casa pròpia i una fusteria que bàsicament dedicaven a la construcció de carros. Van tenir una filla, la Maria Teresa.

A Sant Climent, un poblet veí, no hi havia llevadora. La Maria també s'encarregà d'anar-hi. Gairebé sempre anava amb tartana, però a mesura que s'anava fent gran, els desplaçaments els feia amb taxi. Ella sempre deia que "a cavall" anava a tot arreu, caminant enlloc... No li agradava gens caminar.

*J. Clément
Corre del Mall i la Plaça*

Els temps canvien per millorar, els nens naixeran en un hospital. L'any 1952 s'inaugura l'Hospital de Viladecans.

Ara seran els metges els encarregats d'atendre els parts i les llevadores passen a ser ajudants dels metges. Ella continuà amb la seva tasca, però deixa d'assistir a domicili per encarregar-se de fer les visites. Guarda bon record d'aquesta època, malgrat tenir algunes diferències amb algun dels membres de l'equip mèdic; tothom la tenia molt ben considerada i era motiu d'elogi.

La senyora Maria, com tothom la coneixia, es va jubilar als 69 anys amb la satisfacció d'haver complert el seu somni: ser llevadora, i ho va fer durant gairebé cinquanta anys. Va morir el 10 de desembre de l'any 2000, a l'edat de 100 anys, a Viladecans.

Sentir passió pel que un fa a la llarga deixa petjada en la gent que ens envolta. L'any 2003, el consistori de Viladecans decideix posar el nom de Maria Bernades Guardiola al CAP del Pla dels Màrtirs del Setge de 1714 en memòria de la seva persona i de la seva tasca a la població.

Encara avui la gent de Viladecans mostra aquest afecte als seus familiars més propers: la filla, Maria Teresa, els néts, Isidre, Vicenç, Joaquim, Javier, i la néta, Maria Teresa Castelló Solina.

I els seus familiars diuen això d'ella:

Maria Teresa, la seva filla: era una dona implicada en la feina i sabia donar ànims i consells, tenia una activitat en la vida bastant forta.

Maria Teresa, la seva néta: era molt vital, molt activa, sempre estava fent coses, si era a casa feia ganxet i si era a fora treballava.

Vicenç, el seu net: moltes ganes de fer coses, s'apuntava a qualsevol activitat, si no era de caminar, qualsevol cosa trobava interessant.

Ah! Me n'oblidava, una vegada la Maria va venir de visita a Tàrrrega amb l'Isidre. Viatjaven en una moto amb sidecar. I sabeu què els va passar? L'Isidre, quan passaven per la Panadella, va perdre el sidecar amb la Maria. Ja us podeu imaginar quin ensurt! Però només va ser això, un ensurt. Van acabar arribant a Tàrrrega sans i estalvis!

I això és tan veritat com que el conte s'ha acabat.

Aprenem noves paraules amb la Maria

Dama de companyia. Dona que té el càrrec d'acompanyar habitualment una persona.

Doblar. Fer que alguna cosa sigui el doble del que era. Si doubles el preu d'una cosa que val 100, valdrà 200.

Llevador / Llevadora. Persona que està especialment preparada per ajudar les dones durant el part.

Elogi. Paraula o frases en favor d'algú o d'alguna cosa que en destaca els mèrits.

Negar. Cobrir d'aigua.

Obstetrícia. Branca de la medicina que tracta de l'embaràs, del part i de les dones que acaben de tenir una criatura.

Partera. Dona que està a punt de parir un nadó o que fa poc que ha parit.

Sidecar. Mena de cotxet, amb una roda i un seient, que algunes motos porten enganxat al costat per tal de poder-hi portar una altra persona.

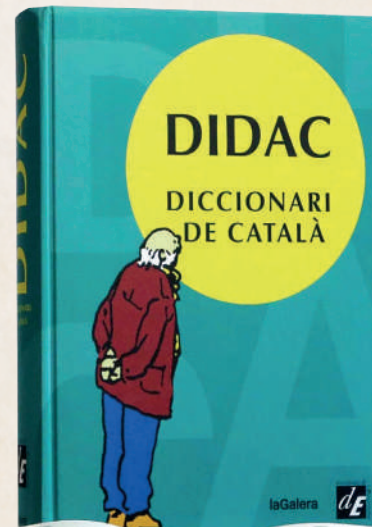
Solidificar. Fer que una substància líquida o gasosa passi a ser sòlida.

Aprenc noves paraules amb la Maria

Tartana. Carro de dues rodes, amb vela i seients per transportar persones.

Titular. Que té un lloc de treball propi, una plaça que li pertany pel seu títol.

Vela. Tros de lona o de tela molt forta que es posa en un lloc per fer ombra, per protegir-lo de la pluja, etc.

Maria Bernades Guardiola

Llevadora

© del text Teresa Barrot de la Puente, basat en el treball inèdit de Jordi Creus Verni, *On són les dones targarines?* (recerca promoguda per l'Ajuntament de Tàrrrega i finançada per l'Institut Català de les Dones)

© de l'apartat *Aprenc paraules noves amb...* Diccionaris d'Enciclopèdia Catalana

© de les il·lustracions Camil·la Minguell i Cardeñes

© de l'apartat *Aprenc paraules noves amb...* Diccionaris d'Enciclopèdia Catalana

© del disseny i la maquetació Ester Gasol Dea - ONART fotografia i disseny

© d'aquesta edició Ajuntament de Tàrrrega

Coordinació editorial: Mireia Fontanet Viladot

ISBN 978-84-95284-38-9

DL L 1565-2017

Tàrrrega, desembre de 2017

Agraïment especial a la família Castelló Solina: la Maria Teresa Solina Bernades (filla), el Vicenç i la Maria Teresa Castelló Solina (net i neta) per la informació facilitada.

Han col·laborat amb les imatges: Ajuntament de Sant Climent del Llobregat, Arxiu Comarcal de l'Urgell, Arxiu Família Solina Bernades, Arxiu Municipal de Viladecans (AMVA), Fons Ajuntament de Viladecans, Col·lecció Ramon Castelló

Ho edita:

Hi col·laboren:

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars. Si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra, us podeu adreçar a l'editor.

Titols editats

Alba Güell Roca, mestra i activista cultural

Pilarin Minguell Pont, actriu, periodista i locutora radiofònica

Pròxims títols

Josefina Vidal Morera, poetessa i política

Olga L. Pijoan, artista plàstica conceptual

La Maria Bernades Guardiola va néixer a Tàrrega el 3 de juliol del 1900.

Als disset anys, els seus pares, Jaume Bernades i Antònia Guardiola, la van enviar a casa d'uns rics fabricants de Sabadell com a dama de companyia.

Un dia va somniar que seria llevadora i això la dugué, amb vint anys, a traslladar-se a Barcelona per cursar a l'Hospital Clinic els estudis d'obstetrícia, els quals va finalitzar l'any 1924 com a primera de la seva promoció. Va estar treballant a l'Hospital Clinic durant cinc anys.

El dia 13 de desembre de 1926 va començar a treballar a Viladecans com a titular de la plaça de llevadora. L'Ajuntament de Viladecans havia demanat al Clinic noms de possibles llevadores per poder treballar al seu poble i els van recomanar la Maria.

A primers de gener de 1927 va ajudar a néixer el primer infant viladecanenc dels molts que ajudaria a venir al món. El primer any només va atendre un part però l'any següent va ajudar al naixement de 60 infants viladecanencs.

En aquell temps, les criatures naixien a les cases. La feina de la llevadora era supervisar l'embaràs: abans de la data del part fer un diagnòstic de l'embaràs, més endavant atendre el part a casa i acabar fent una visita diària a la mare i el nadó durant els vuit dies següents. En el cas de presentar-se alguna complicació, es traslladava la dona a Barcelona.

La Maria tingué ocasió de demostrar la seva fermesa de caràcter més d'un cop davant de situacions difícils, com una vegada que un futur pare la va amenaçar de mort si li passava alguna cosa a la criatura, a la qual cosa respongué enviant-lo a la cuina a bullir aigua, ordenant-li que de seguida la hi portés a la cambra de la partera.

L'any 1952 s'inaugura l'Hospital de Viladecans. A partir d'aquest moment seran els metges els encarregats d'atendre els parts i les llevadores passen a ser ajudants dels metges. Ella continuà amb la seva tasca, però deixa d'assistir a domicili per encarregar-se de fer les visites.

A Viladecans va conèixer l'Isidre Solina Bosch, amb qui es casaria i tindria la seva filla, la Maria Teresa.

La senyora Maria, com tothom la coneixia, es va jubilar als 69 anys amb la satisfacció d'haver complert el seu somni: ser llevadora, i ho va fer durant gairebé cinquanta anys. Va morir el 10 de desembre del 2000 a Viladecans.